

brzkého autentického výkladu: Vládní nařízení totiž praví, že „úroky z úsporných vkladů . . . nemusí býti uváděny v přiznání k této (sc. důchodové) dani“, avšak nezrušuje výslovně povinnost, udávati kapitál vkladu, který podle stavu koncem roku kalendářního má býti ve fassi uváděn. Domnívám se však, že i zrušení této povinnosti je implicitě obsažena ve zmíněném textu nařízení.

Nová úprava je vskutku velmi šťastným řešením celého problému, neboť:

1. zjednodušuje značně přiznání i výměr daně důchodové,
 2. je daňově-technicky jako srážková daň pramenová velmi jednoduchá a úsporná pro aparát finanční,
 3. rozptýlila značně obavy veřejnosti z dávky z majetku a ze zrušení anonymity a přispívá tím k uklidnění poplatnictva,
 4. působí příznivě na návrat tesaurovaných hotovostí do pokladen peněžních ústavů,
 5. posiluje postavení peněžních ústavů i celého hospodářství a jeho úvěrové struktury jednak návratem vkladů, jednak zachováním anonymity vkladatelů.
- Jest proto toto řešení co nejvíce uvítati.

Dr. O. HANNA:

Převody nemovitostí.

Vládní nařízení z 9. října 1938 č. 218 Sb. z. a n. ustanovilo v § 1, že „v době branné pohotovosti státu je k smluvnímu řízení nemovitostí zemědělských, nemovitostí zastavených obytnými domy nebo provozovny, a stavebních parcel potřebí souhlasu okresního úřadu“, stejně tak k „propachtování zemědělských nebo lesních podniků“ s tím, že jsou právní jednání bez úředního souhlasu neplatná.

Téhož souhlasu je podle § 1 vládního nařízení ze 6. prosince 1938 č. 313 třeba k nabytí takových nemovitostí v exekuci.

Účinnost obou nařízeních končila dnem 31. prosince m. r., na což bylo opětně v denním tisku poukázováno.

Vzhledem k tomu odmítají se žádosti za schválení převodů po 1. lednu 1940 jako zbytečné a právnímu řádu neodpovídající.

Naproti tomu knihovní soudy buď zamítají nebo nevyřizují žádosti za knihovní zápisy na podkladě smluv o převody nemovitostí z doby po 1. lednu 1940, pokud není vykázáno schválení politických úřadů.

Ministerstvo spravedlnosti výnosem z 13. ledna 1940 č. 1.900/40-13 upozornilo notářskou komoru v Praze také pro event. informací stran, že na vybídnutí úřadu říšského protektora usnesla se vláda na prodloužení předpisů o omezení zcizení a propachtování, resp. nabytí nemovitostí podle vládního nařízení č. 218/38 a 313/38 Sb. z. a n., a to do konce roku 1940 se zpětnou účinností, počínajíc dnem 1. ledna 1940.

Toto prodloužení však dosud cestou nařizovací nebylo provedeno.

Nehledě k tomu, že jsou v běhu rekursy proti zamítnutí knihovních žádostí o povolení uvedených zápisů, je i samé nevyřizování knihovních žádostí pro občanstvo někdy dosti tíživé. Proto se notářská komora v Praze již obrátila na ministerstvo spravedlnosti o pomoc.

Několik zajímavých rozhodnutí.

Vybral ze sbírky redakční komise nejvyššího soudu se svolením JUDr. V. Tomsy, Právnického vydavatelství v Praze — JUDr. Josef Možuta.

Judikatura.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech civilních.

(R. 1939.)

17.202.

V knihovních věcech není proti souhlasným usnesením přípustný mimořádný dovolací rekurs (§ 46, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.). Předpis § 130, odst. 1, knih. zák. platí i za účinnosti zák. č. 100/1931 Sb. z. a n.

V souzené věci jde o vklad práva nájemního v pozemkové knize, tudíž o věc, jež jest upravena knihovním zákonem (zák. ze dne 25. července 1871, č. 95 ř. z.). Podle § 130, odst. 1, knih. zák. není další stížnosti, byla-li stížnost proti usnesení soudu první stolice druhou stolicí zamítnuta. Stěžovatelův názor, že dovolací stížnost je přípustná podle § 46, odst. 2, zák. ze dne 19. června 1931, č. 100 Sb. z. a n. pro nezákonnost, zřejmý rozpor se spisy nebo zmatečnost, není správný. Jde tu sice o věc řízení nesporného v širším slova smyslu, avšak o věc upravenou knihovním zákonem, který obsahuje zvláštní předpisy o stížnosti, jež podle § 1, odst. 2, zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. nepozbylo účinnosti.

17.199.

Pro ručení přejimatele podniku nebo jmění za dluhy náležící k převzatému podniku nebo jmění (§ 1409 obč. zák.) platí stejná promlčecí lhůta jako pro zcizitele.

Předpisem § 1409 obč. zák. jest upraveno ručení za dluhy jmění nebo podniku tím, kdo jmění nebo podnik převzal, a to tak, že přejimatel jmění nebo podniku ručí vedle dosavadního dlužníka přímo věřitelům za dluhy náležící k onomu jmění nebo podniku, které při odevzdání znal nebo zvěděl musil.

Ručí-li zcizitel a přejimatel jmění nebo podniku za tutéž pohledávku solidárně, přičilo by se právnímu cítění, aby pro zcizitele, tedy původního dlužníka, platilo promlčení tříleté, kdežto pro přejimatele třicetileté. Může-li se zcizitel jmění nebo podniku dovoláti promlčení tříletého, jest oprávněn tak učiniti i přejimatel.

17.235.

Vládní nařízení č. 265/1938 Sb. z. a n. o dočasných omezeních v živnostenském a jiném výdělečném podnikání.

Nejde o nezákonnost (§ 46, odst. 2, zák. 100/1931 Sb. z. a n.), vyložily-li nižší soudy souhlasně § 4 vládn. nař. č. 256/1938 Sb. z. a n. se zřetelem na § 10 téhož nařízení a § 17 zák. o společnostech s ruč. omez. č. 58/1906 ř. z. tak, že ten, kdo žádá o zápis nově zvolených jednatelů do obchodního rejstříku,

musí sám soudu již před zápisem předložit průkaz, jehož je k tomu třeba s hlediska dotčeného vládního nařízení, a že rejstříkový soud může naříditi jeho předložení.

17.222.

Ústní odvolání posledního pořízení (testamentu nebo kodícilu) vyžaduje stejných formálních náležitostí, jakých je třeba k platnému pořízení samému, a to také co do relativní způsobilosti svědků, výtčené v § 594 obč. zák.

Paragraf 594 obč. zák. praví, že dědic nebo odkazovník jest nezpůsobilým svědkem vzhledem k tomu, co se mu odkazuje, právě tak jako manžel, rodiče, děti, sourozenci anebo osoby ve stejném stupni sešvagřené a placení domácí pomocníci. Dále se v uvedeném předpisu praví: „Aby ustanovení bylo platno, musí býti zůstavitelem vlastnoručně podepsáno anebo potvrzeno před třemi svědky, odlišnými od obmyšlených osob.“ Podle toho tudíž nastává neplatnost ústního testamentu, když by jeden ze svědků nebo všichni tři byli přímo obmyšlenými v takovém testamentu nebo kodícilu.

Když svědek jest příbuzným obmyšleného, nenastává tím neplatnost testamentu, nýbrž jest neplatné jen ono pořízení testamentu a kodícilu, kterým se zůstává něco obmyšlenému, který jest příbuzný s takovým testamentárním dědicem (viz Krčmář: Dědické právo, vyd. 1930, arg. v § 594 slova: „aby ustanovení bylo platné“). Jest proto zásadně způsobilým svědkem ten, kdo je příbuzným obmyšleného, a to způsobilým svědkem ke zřízení ústního posledního pořízení kromě té části posledního pořízení, v němž se něco zůstává nebo odkazuje obmyšlenému. Hledíc na ustanovení § 719, druhá věta obč. zák., jsou způsobilými svědky k zrušení kodícilu ústním odvoláním příbuzní obmyšleného.

Ústní odvolání posledního pořízení vyžaduje tudíž stejných formálních náležitostí, jakých je třeba k platnému pořízení samému, a to také co do relativní způsobilosti svědků, výtčené v § 594 obč. zák.

17.216.

Podmínkou zániku předkupního práva odmlčením je, že byla učiněna řádná nabídka.

Nebesahuje-li nabídka oprávněnému z předkupního práva jméno kupitele, nepočala plynouti lhůta stanovená v § 1075 obč. zák., po jejímž marném uplynutí předkupní právo zaniká, ledaže by oprávněný dal najevo, že se spokojuje s neúplnou nabídkou. V takovém případě nelze žádati o výmaz předkupního práva ani tehdy, když se oprávněný z předkupního práva dověděl o jménu kupitelově odjinud.

17.229.

Vdova, která nepřevzala firmu ani smlouvou, ani jako dědička po svém zemřelém manžel, nýbrž která provozuje živnost jen vdovským právem podle § 56, odst. 4, živn. ř., nemůže býti zapsána v obchodním rejstříku jako no-

vá majitelka staré firmy zůstavitelovy (čl. 22 obch. zák.).

Pozůstalá vdova měla dokončiti likvidaci původní živnosti, jež měla zaniknouti odevzdáním pozůstalosti, že však provozování stavební živnosti vdovským právem jde na její zvláštní účet, při nejmenším aspoň od odevzdání pozůstalosti, takže stará živnost nyní již zanikla. Proto by sice bylo firmu vymazati, nikoliv však označiti v ní změnu majitele pouze na podkladě vdovského práva. Zda nově provozovaný podnik vdovy bude též nutno zapsati do firemního rejstříku, nemá zatím co činiti s výmazem zaniklé firmy.

17.239.

Vyjde-li před vydáním odevzdací listiny najevo nové pozůstalostní jmění, jest pokračovati v pozůstalostním řízení, nehledíc na to, že byla již před tím uzavřena dědická dohoda.

Nepominutelný dědic není sice oprávněn k návrhu na pokračování v pozůstalostním řízení, avšak jestliže pozůstalostní soud při zjišťování stavu nově najevo vyšlého jmění rozhodl o návrhu nepominutelného dědice na pojetí tohoto jmění do soupisu, jest nepominutelný dědic účastníkem řízení (§§ 6, 37 nesp. říz.).

17.253.

Pro otázku, kdo jest účastníkem knihovního řízení, rozhoduje doba, kdy žádost došla knihovního soudu.

Kdo neměl v uvedené době k nemovitosti knihovního (vlastnického) práva, není oprávněn k rekursu proti knihovnímu zápisu, třebaže později nabyt knihovního práva v poznamenaném pořadí předcházejícím zápisu, proti kterému čelí rekurs.

17.261.

Obecní (komunální) hřbitovy jsou podle platného právního řádu veřejnými ústavy a obec, zřizující hřbitovy, vykonává část veřejné správy jí uložené, takže poměr mezi ní v této její činnosti a mezi uživateli části hřbitova je ovládnán právem veřejným. Nelze tedy užívací právo zůstavitelovy k čtvrtině hrobky na obecním hřbitově ve V. posuzovati jako soukromé právo užívání podle § 504 obč. zák. (srov. též rozch. č. 10379 Sb. n. s.).

To však na rozhodnutí ve věci nic nemění, neboť účel a povaha práva na rodinnou hrobku vylučuje, aby se pokládalo za zcizitelné a tedy za takové, jež jest podrobena exekuci (§ 39, č. 2 ex. č.).

17.267.

K vzniku společnosti podle §§ 1175 a dalších obč. zák. je potřebí společenské smlouvy, ať výslovně nebo mlčky sjednané; nestačí pouhý společný zájem.

Jestliže na lidovém shromáždění byl zvolen t. zv. výbor, který se měl starati o postavení kostela a ob-

starati potřebné prostředky k tomu účelu, nejde o společnost členů onoho výboru, nýbrž o volné sdružení osob, které jednajíc jménem tohoto sdružení, jednájí toliko na vlastní vrub, takže závazky takto sjednané postihují jen ty osoby, které je sjednaly.

Uzavřeli-li členové takového výboru zápůjčku pro budoucí farní obec, nestačí, aby obec byla jí vázána, že skutečně potom vznikla, nýbrž farní obec musila by zápůjčku tu platně uznati a povinnost z ní plynoucí platně převzít. Zápůjčka nebyla platně převzata, bylo-li usnesení obecního zastupitelstva, učiněné v zastoupení římsko-katolické farní obce, o převzetí dluhu vzniklého stavbou kostela a farní budovy, nadřízeným úřadem zrušeno.

17.277.

Trhová smlouva o zabrané půdě není právním důvodem k nabytí ani knihovního, ani naturálního vlastnictví k zabraným pozemkům, nebyla-li schválena státním pozemkovým úřadem (nyní ministerstvem zemědělství).

K platnosti ujednání neschváleného kupitele zabrané půdy s jejím vlastníkem, že zaplatí kupitel vlastníku určitou částku a obstará na svůj náklad vše potřebné k odprodeji zabraných pozemků různým přidělcům, označeným státním úřadem, a že vše jde na jeho účet, se nevyžaduje schválení řečeného úřadu.

17.304.

K hmotnému odevzdání podle § 426 obč. zák. není zapotřebí, aby převážené svršky byly vždy odevzdány vlastníkem jiné osobě „z ruky do ruky“. Pojem hmotného odevzdání podle § 426 obč. zák. třeba vykládati v souvislosti s ustanovením §§ 312, 315 obč. zák. o nabytí držby, se zřetěním na to, že podstatnou náležitostí odevzdání podle § 426 obč. zák. je, aby převzateli byla zjednána možnost bezprostředního panství nad věcí, aby věc byla převedena do jeho držby, a aby se převzatel též skutečně ujal nad převáženou věcí panství.

17.300.

Právo spoluvlastníka žádati za zrušení spoluvlastnictví je bezpodmínečné potud, že se nevyhledává, aby spoluvlastník prokazoval svůj zájem na zrušení spoluvlastnictví.

Z případného nedostatku zájmu žalobce na zrušení spoluvlastnictví nelze ještě usuzovati, že by se domáhal zrušení spoluvlastnictví v úmyslu způsobiti žalovanému spoluvlastníku škodu.

Předpis § 830 obč. zák. ustanovuje, že spoluvlastník může zpravidla žádati i zrušení spoluvlastnictví, nikoli však nevčas nebo na újmu ostatních. Toto právo spoluvlastníkově jest bezpodmínečné v tom směru, že se nevyhledává, aby spoluvlastník prokazoval svůj zájem na zrušení spoluvlastnictví (srov. Klang. Komentář II/1, str. 866, Rouček-Sedláček, Komentář III, str. 605).

17.323.

Jestliže zůstavitel před svou smrtí odevzdal jiné osobě pojistku (opojištění kapitálu proti tělesným úrazům a na případ smrti), znějící ve prospěch doručitele pojistky s tím, že „peníze jsou její“, jde o platné darování mezi živými, jež nevyžaduje formy notářského spisu.

Pojistka, o níž jde, není sice pravým cenným papírem, znějícím na majitele nebo doručitele (srov. rozh. čís. 16.526 Sb. n. s.), ze zjištění nižších soudů však plyne, že mezi zůstavitelem a žalobkyní byla nejen uzavřena ústní smlouva darovací, nýbrž i, že nárok na pojistnou sumu byl zůstavitelem žalobkyní skutečně také odevzdán (rozh. čís. 14.956 Sb. s. n.) ve smyslu § 943 obč. zák.

(Pokračování.)

ZE DNE

Dr. O. HANNA:

Dotazy finančních orgánů při pozůstalostním otevírání safesů.

Notáři jako soudní komisaři bývají při pozůstalostním otevírání bezpečnostních schránek (safesů) peněžních ústavů často intervenujícími zástupci obesaných finančních úřadů žádání, aby činili na ústav různé dotazy, týkající se schránek, zejména:

1. kdy se ústav dověděl o úmrtí nájemce schránky,
2. kdo měl k ní event. spoludispoziční právo,
3. byla-li po smrti nájemce schránka otevírána, kolikrát, kdy a kým.

Peněžní ústavy již opětně odepřely odpověď na podobné dotazy.

Při řešení této otázky jest uvážiti toto:

Podle § 186 not. ř. a § 30 nesp. pat. má notář při úkonech, jež koná jako soudní komisař, dbáti předpisů, které platí pro soud.

V průběhu řízení pozůstalostního má všestranně hleděti nejen zabezpečiti (§§ 38, 43 a násl. nesp. p.), ale i řádně vy-pátrati jmění pozůstalostní (§ 38) nejen v zájmu účastníků řízení pozůstalostního a věřitelů zůstavitele, nýbrž i v zájmu poplatkového eráru.

V § 98 nesp. pat. ukládá se soudnímu vyslanci i soudnímu komisaři všeobecně v následujících předpisech jednotlivých druhů jmění, aby při soupisu pozůstalostním zjednal si úplné vysvětlení ohledně majetku prozkoumáním, ohledáním, výslechem a jinými vhodnými prostředky.

Nelze zde ovšem použiti § 104 nesp. pat., neboť věci ve schránce nelze považovati za předměty „v držení jiných osob“ (t. j. ústavů); schránka jest zůstaviteli pronajata a ústav neví, co v ní je.

Finanční úřady mají rozsáhlá práva účastniti se řízení (§ 25 novely 278/15 ř. z.) a zasahovati do něj (§ 27 a 28 téže), ačkoli se po řízení pozůstalostním u soudu vede samostatné řízení zpoplatňovací u finančního úřadu, jemuž je ono sice podkladem, ale na němž finanční úřad je zcela nezávislý. Finanční správa má ovšem konečně i v prostředcích řízení důchodkového dalekosáhlé oprávnění a donucovací prostředky ke zjišťování jmění pozůstalostního.

Poplatkovému eráru svěřící i řada právních domněnek (§ 24 novely č. 278/15 ř. z.).

S druhé strany váže podle § 9, odst. 1 a 2 zák. č. 239/24 Sb. z. a n. ve znění zák. 54/32 Sb. z. a n. členy představenstva, akciové banky, jejich zmocněnce a zaměstnance banky tajemství obchodní, přikazující jim mlčení „o všech okolnostech“, o nichž se při výkonu úřadu dozvědí. Porušení této povinnosti stíhá se jako zanedbání péče řádného kupce.

Je ovšem rozdíl, jedná-li notář jako soudní komisař v rámci sestavení pozůstalostního inventáře, neb ví-li, že k to-